

"БАРС":
НОВА БРОНЕМАШИНА
З ЧЕРКАС

3

ЧЕРКАСЬКИЙ
"РЕЙД"
НА ЛУГАНЩИНУ

5

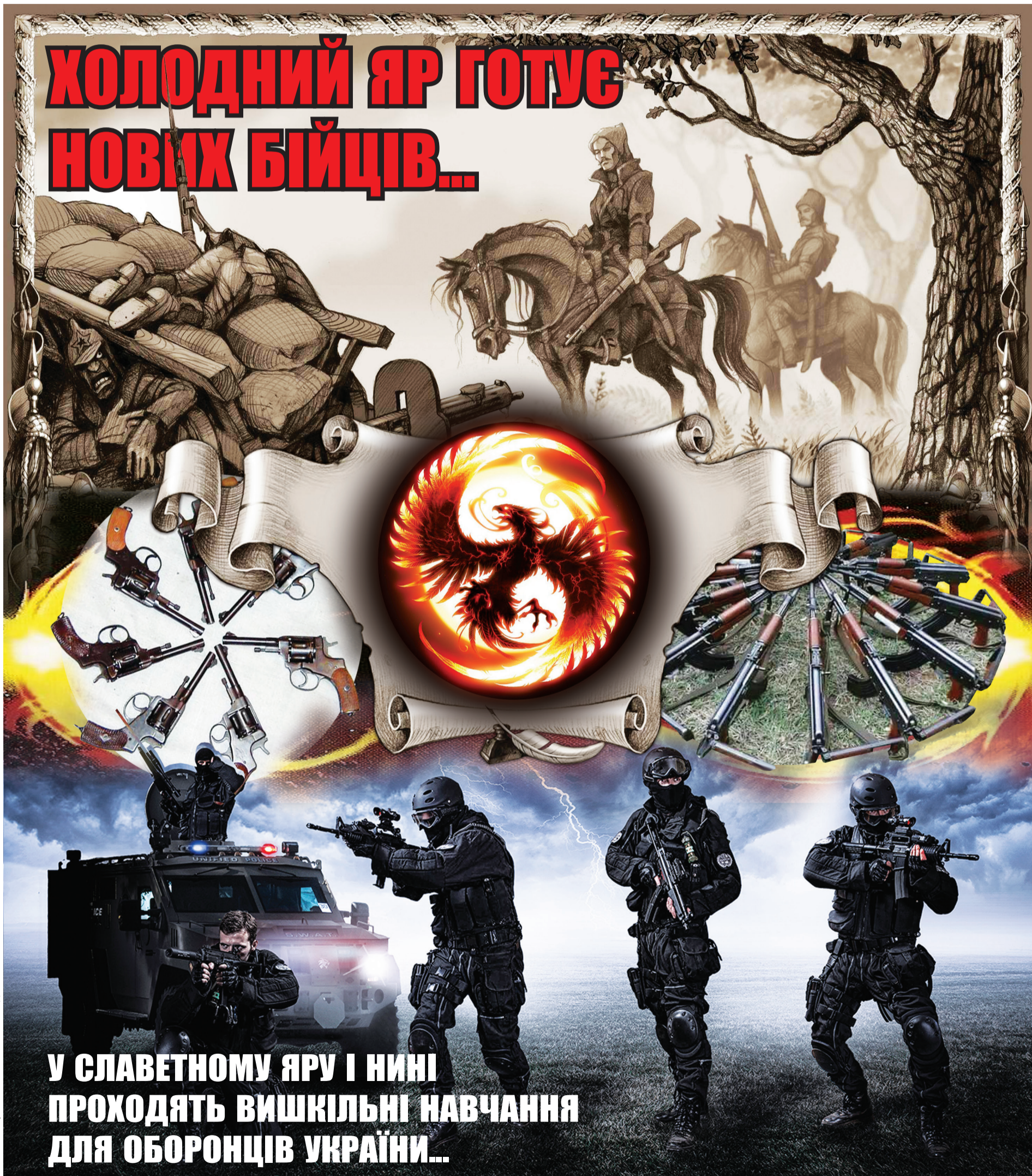
ТАЄМНИЦІ
КОЗАЦЬКИХ
ІМЕН

7

Козацький край

№9 (83)
28 липня 2016 р.

ХОЛОДНИЙ ЯР ГОТУЄ НОВИХ БІЙЦІВ...

У СЛАВЕТНОМУ ЯРУ І НИНІ
ПРОХОДЯТЬ ВИШКІЛЬНІ НАВЧАННЯ
ДЛЯ ОБОРОНЦІВ УКРАЇНИ...

Малюнок - Юрія ЖУРАВЛЯ, колаж - Ірини ДАНІЛЕВИЧЕНКО

Сайт "Козацького краю" в Інтернеті www.cossackland.org.ua

Олег ОСТРОВСЬКИЙ

ВЖЕ ПЕРША ЗГАДКА ПРО КОЗАКІВ БУЛА ГУЧНОЮ. ТА СЛАВА НЕ ЗГАСЛА Й ДОСІ...

У кожного народу – свої традиції, у кожної нації – свої герої. Як Колумб дав велич своїй Іспанії, відкривши Америку – так українські козаки відкрили нові горизонти для своєї землі, подарували народу споконвічні традиції прагнення волі...

В одні й ті самі дні серпня далекого 1492 року народжувалася і Колумбова, і козацька слава. І коли мореплавці Христофора Колумба вже завершували завантажувати зброю й продукти на кораблі експедиції «до Індії», яка приведе їх в Америку, то саме в цей час у пониззі Дніпра українські козаки на «чайках» вступили в бій проти важкої турецької галери – бій, який назавжди залишить слід в історії...

1 серпня 1492 року датована перша письмова згадка про запорозьких козаків. Кримський хан Менглі Герай пожалівся в листі великому князю литовському Олександрю – мовляв, нема управи на «черкасів» (так називали козаків), бо налетіли вони на турецьку галеру біля Тягині, взяли її на бордаж, визволили братів-українців, які були прикуті до галерних весел, а екіпаж галери порубали на капусту...

І до сьогодні день 1 серпня українці, що шанують свою історію, згадують як день, коли вперше в історії правителі середньовічної Європи переписувалися між собою, дивуючись силі і звитязі наших предків...

Мине дві сотні років і з'явиться козацька дума, яку співатимуть кобзарі, вкладаючи в уста полковника Филоненка з війська Хмельницького слова:

Ідїть ви зі мною, корсунським полковником,
В охотне військо гуляти,
Під город Тягиню, на Черкень-долину,
За віру християнську одностаїне стати,
Лицарської слави заживати!

Не минує після цього й століття, як вже під сучасною назвою Бендери колишня Тягиня вигулькне в історії як місто, де гетьман Пилип Орлик підпише й проголосить першу Конституцію України – документ, який заслуговує, щоб згадати його повну назву. «Договори і Постановлення прав і вольностей Війська Запорозького між Ясновельможним паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорозького, і між генеральною старшиною, полковниками, а також названим Військом Запорозьким, що за давнім звичаєм і за військовими правилами утвержені обома сторонами вільним голосуванням і Ясновельможного гетьмана урочистою присягою підтвержені року від Різдва Христового 1710, Квітня 5, в Бендерах»... Чому такою довгою була ця назва? Та тому, що кожне слово в ній мало нагадувати правителеві-гетьману: він – тимчасово на посаді, обраний козаками і несе перед ними повну відповідальність за дотримання прав і свобод козацького люду...

У сучасних Бендерах, другому за значимістю місті самопроголошеної «Придністровської республіки», яка в усьому дослухається Москви, якимось «позабули» нині і про українців, які живуть понад Дністром, і про давню козацьку славу, і про нещодавню допомогу УНСО... Говорячи про Україну, тут користуються штампами московських «методичок», хоча на вулицях Бендер досі всі назви дублюються, окрім російської і молдовської – ще й формально українською мовою, хоча в написанні українських слів можна побачити... російські «Э» та «Ы». Українцям у Бендерах намагаються стерти з пам'яті козацьке прагнення до волі, а натомість – насадити «желаніє бить частью трієдіного руського народа»...

Цікаво, що прагнучи відновити єдність Молодови, у офіційному Кишиневі вважають за необхідне повернути Бендерами старовинну назву Тягині – міста, де вперше гриміла слава українських козаків...

Згадуючи про відкриття Колумба, маємо не забувати: його відкриття слугувало імперській величчю Іспанії і захопленню нею величезних колоній. Але згодом та велич згасла, бо недовговічна «слава» держав, які живуть загарбанням чужих земель. Козацька ж слава жива й досі: на неї рівняються сучасні українці. Цікаво було бачити на Майдані, а потім у перших рядах добровольців на Східному фронті козацькі «чуби» – такі ж, як на головах козаків, які понад пів тисячоліття тому штурмували ворожу галеру біля Тягині, нещадно рубаючи тих, хто посягнув на козацьку волю...

У рамках бойових навчань «Літня гроза-2016» українські військові форсували поблизу Канева на Черкащині Дніпро. Такий маневр відбувся вперше за часів незалежності України. Форсування водної перешкоди здійснювалося за підтримки військової авіації.

У ЧЕРКАСАХ ПРОЙДЕ МІЖНАРОДНИЙ МОТОФЕСТИВАЛЬ

«ДОРОГА НА СІЧ»

Метою фестивалю, який проходитиме у мікрорайоні Дахнівка, а саме у таборі «Дахнівська Січ» є привернення уваги української та світової спільноти до славного міста Черкаси, популяризація туризму й технічних видів спорту та вшанування пам'яті героїчних пращурів та героїв сьогодення.

В рамках фестивалю проходитиме музично фолк-етно концерт та збір коштів для потреб української армії. Тут працюватимуть волонтери, благодійні скриньки та благодійні аукціони.

Також планується 6 серпня встановлення Національного Рекорду України на найдовшу мотоколонну.

Мотопробіг проходитиме від місця перебування (табір «Дахнівська Січ») до центральної площі міста, де відбудеться фіксація Національного рекорду та буде зроблено колективне фото.

Програма фестивалю «Дорога на Січ»:

5 серпня (п'ятниця):

09:00 – початок заїзду, реєстрація учасників, розселення;

13:00 – початок роботи розважального сектору (працює ведучий, зустріч та привітання прибуваючих учасників).

Активна – спортивно – конкурсно – розважальна програма. Можливість заробити багато призів і активно відпочити.

На вас очікує:

- армреслінг;
- перетягування канату;
- гонка в мішках;
- естафета;
- футбол;
- волейбол;
- пейнт-бол;
- стрільба з лука;

16:00 – виступ козаків.

17:00 – стронг-мени, словесні конкурси та змагання.

18:00 – початок шоу-програми.

Виступ музичних колективів, барди, шоу-балет, виступи членів спілки поетів України.

00:00 – танцювально-розважальна програма в стилі «Диско-80-х».

І традиційно – багаття, гітари та спілкування...

6 серпня (субота):

9:00 – підйом, ранковий залп козацьких гармат, зарядка, сніданок (ранкова уха, козацька каша) від організаторів фестивалю (безкоштовно!).

11:00 формування авто мото-колони.

12:00 – відвідування учасниками «Соборної площі». Фіксація Національного рекорду України на найдовшу мото-колонну, колективне фото, спілкування з представниками ЗМІ та місцевими жителями. Екскурсійна програма (безкоштовно!). Обід від організаторів фестивалю (безкоштовно!).

17:00 – Урочисте відкриття фестивалю «Дорога на Січ». Показові виступи майстрів «бойового гопака».

Конкурс козацької пісні.

18:00 – виступи музичних колективів, конкурси, шоу-програма, режисерські постановки. Вручання грамот, пам'ятних подарунків та нагород. Зустріч с директором спілки поетів України Таня-Марія Литвинюк.

00:00 – танцювально-розважальна програма в стилі «Диско-80-х».

І традиційно – багаття, гітари та спілкування...

7 серпня (неділя)

10:00 – ранковий підйом, сніданок – юшка від організаторів (безкоштовно), підготовка в дорогу, прощання.

У ВІДЗНАЦІ ПОЄДНАЛИСЯ СИМВОЛІКА ХОЛОДНОГО ЯРУ ТА УПА

ГО "Український опір: ветерани АТО і волонтери" розробила цікаву відзнаку, яка поєднала в собі символіку Холодного Яру і Української Повстанської Армії (УПА), яка на Холодний Яр рівнялася...

Поєднані воедино холодноярське гасло "Воля України..." і контури упівського Хреста Заслуги.

Відзнакою можуть бути нагороджені:

- військовослужбовці;
- працівники правоохоронних органів;
- учасники інших силових структур;
- інші громадяни України;
- громадяни інших держав.

КАРТИНИ З СОЛОМИ МАЙСТРИНЯ ПРИСВЯЧУЄ КОЗАЦЬКІЙ ТЕМАТИЦІ

Персональна виставка картин Ірини Шевчук, яка у червні стала дипломантом Всеукраїнської виставки-конкурсу образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Міжнародного фонду Національної академії України під назвою „Моя гордість — Україна“ відкрилася в Черкаському обласному краєзнавчому музеї.

Загалом на розсуд поціновувачів мистецтва майстриня виставила 19 своїх картин. Кожну з них вона вважає своєю дитиною...

Головна тема, яку розробляє у своїх незвичних, але надзвичайно патріотичних солом'яних творах Ірина Шевчук — тема українського козацтва та гетьманства. Вочевидь, майстриня лише шукає себе. Ось нині пробує відтворити власні задуми у картинах із рухом, більше орієнтуючись на реалістичність.

Робити картини з соломи Ірина навчилася ще в Монастирищенській школі-інтернаті, де провела дитячі роки. Щоправда, тоді це була елементарна аплікативна техніка. Сьогодні

майстриня творить інкрустацію з соломки з застосуванням різьблення по ній. Особливо цікавою така техніка здається на картинах, де художниця зображує вишиваний одяг. Використовує Ірина в основному житню солому, додаючи до потрібної палітри солому з вівса, пшениці, ячменю і навіть гречки. Все вирощує у себе на городі. Головний принцип — матеріал має бути природних відтінків. Аби цього досягти, збирає „урожай“ поступово з середини червня аж до осені. Таким чином домагається потрібної колористики.

Тетяна БАЛЯКІНА, www.aksent.com.ua

В ОДЕСІ ВІДБУЛАСЯ НАЦІОНАЛЬНА ПРЕМ'ЄРА ФІЛЬМУ "ХОЛОДНИЙ ЯР. ІНТРО"

18 липня на Одеському міжнародному кінофестивалі у програмі європейських документальних фільмів відбулася національна прем'єра повнометражного фільму "Холодний Яр. Інтро".

Про фільм: Холодний Яр — містичне місце, де протягом сторіч гартувалася воля українського народу. Саме тут розпочиналися безліч народно-визвольних повстань, партизанських рухів опору, була створена відома Холодноярська Організація. У документальному фільмі показано як історичний контекст впливає на місцевих мешканців та зроблено кінодослідження зв'язку історії та людини...

Режисер фільму — Аліна Горлова. Народилася в місті Запоріжжя. Закінчила КНУТКІТ ім. І.К. Карпенка-Карого за спеціалізацією «режисер художнього фільму». Фільми режисера («Перший крок у хмарах», «Пересядка серця», «Babushka») брали участь у міжнародних кінофестивалях в багатьох країнах світу. 8 квітня 2015 року Аліна Горлова спільно з TABOR Production отримали Президентський грант на створення фільму "Холодний Яр".

До речі, в одному з кадрів фільму можна побачити і нашу газету — "Козацький край"...

Кадр зі знімального майданчика фільму - портрети і зброя отаманів на "Дикому хуторі" в Холодному Яру...

ЛІТО У РОЗПАЛІ: НА ЯКИХ ФЕСТИВАЛЯХ СЛІД ПОБУВАТИ ПАТРІОТАМ?

28 – 30 липня
• WOODSTOCK • Свірж, Львівська обл. • ВХІД – FREE!!!

28 – 31 липня
• Carpathian Alliance Metal Festival • Київ • Квитки по 350 грн

5 – 7 серпня
• Стопудівка • Дніпро • Квитки 300 грн

5 – 7 серпня
• БАНДЕРШТАТ • Луцьк • Квитки по 300 грн

13 – 14 серпня
• Ше.Fest • с. Моринці, Черкаська обл. • Квитки наразі – 100 грн за 1 день і 150 грн – за 2 дні фестивалю

19 – 21 серпня
• ЗАХІД • Біля Львова • Квитки по 660 грн.

27 – 28 серпня
• СХІД-РОК • Тростянець • Квитки по 300 грн.

У ЧЕРКАСАХ РОЗРОБЛЕНО НОВИЙ БРОНЕАВТОМОБІЛЬ – «БАРС-6»

Новий броньований автомобіль «Барс-6» розробили на українському автомобільному заводі ПАТ «Автомобільна компанія Богдан Моторс» у Черкасах.

Броньований автомобіль важить близько семи тонн.

«Барс-6» призначений для виконання тактичних завдань, транспортування особисто-го складу, перевезення вантажів, розвідувальних і спеціальних операцій, – сказано в повідомленні автозаводу.

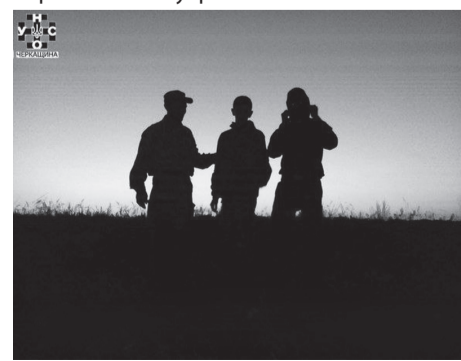
УНСО НА ЧЕРКАЩИНІ ПРОВЕЛА НАВЧАЛЬНИЙ РЕЙД РОЗВІДГРУПИ

Черкаська міська організація УНСО провела навчальний вишкіл, – про це повідомляється на сторінці організації у соцмережі "Вконтакті".

"В ніч з 23 на 24 липня Черкаська міська організація УНСО провела черговий навчальний вишкіл розвідгрупи, в ході якого відпрацювала умовний глибинний рейд дальністю до 30 км, – йдеться у повідомленні.

Метою рейду було покращення навичок орієнтування на незнайомій місцевості у нічний час та відпрацювання тактики непомітного пересування малих розвідувальних груп. Також в ході вишколу отримано досвід розгортання замаскованих спостережних пунктів за умовними стратегічно важливими об'єктами та облаштування "секретів" на підходах до них.

Таким чином Черкаська міська організація УНСО систематично підвищує обороноздатність в разі необхідності проведення спецоперацій, пов'язаних з захистом краю від спроб дестабілізації області ворожими антиукраїнськими елементами".

У ТАБОРІ «ТРАХТЕМИРІВСЬКА СІЧ» ДІТЕЙ ВЧАТЬ НЕ ТІЛЬКИ ЛЮБИТИ, А Й ЗАХИЩАТИ УКРАЇНУ...

На крутих схилах Дніпра, у таборі «Трахтемирівська Січ» поблизу Григорівки Канівського району Черкащини – нині 45 дітей віком від 10 до 16 років не просто відпочивають – вони вивчають історію свого краю і навчаються його захищати...

Юні українці з Києва, Харківщини, Донеччини та інших областей України саме тут, де колись була козацька «духовна столиця», Трахтемирівський монастир, займаються спортом, стрільбою з лука і пневматичної зброї, вивчають правила поведінки з вибуховими пристроями і надання першої медичної допомоги...

У якості інструкторів – бійці ДУК «Правий сектор» та інших добробатів, – зокрема, медичної справи навчають «мед брати» з добровольчого медбатальйону «Госпітальєри».

Нині тут табориться вже друга зміна «Трахтемирівської Січі» – українське козацьке літо триває...

Ярослав ЗВЕНИГОРА,
фоторепортаж від організаторів «Трахтемирівської Січі»

МУЗЕЙНО-ЕТНОГРАФІЧНИЙ
КОМПЛЕКС

ДИКИЙ ХУТІР

Вас приємно здивує:

- 1000-літній Дуб Максима Залізняка;
- церква ім. Петра Калнишевського;
- музей історії Холодного Яру;
- мініготель: п'ять 2-их номерів;
- хата «Берегині» з діючою українською піччю;
- хата «Отамана» з грубою;
- козацький чан на травах;
- смачна українська кухня: дичина, наливочки, домашні ковбаски і випічка, козацький куліш;
- літній майданчик на 150 осіб;
- зал до 90 осіб.

Чигиринський р-н,
с. Мельники, хутір Буда
(біля дуба Максима Залізняка),
тел.: (0472) 566-911,
(067) 44-27-964,
(067) 23-84-757,

www.hytribuda.com

Святкуйте по-Холодноярськи!

Черкащани на Луганщині пропагували українську культуру

До концертної групи, яка нещодавно за три дні перебування у прифронтовій зоні на Луганщині дала понад 20 концертів, входили митці із Черкащини, Києва та Буковини, а також заслужена артистка України Руслана Лоцман зі своєю родиною та керівник управління культури та зв'язків з громадськістю Черкаської ОДА Олег Островський.

«Ударній концертній бригаді» вдалось відвідати міста Щастя, Кременне, Новоайдар, Лисичанськ, Новотошківка, Попосна, Бахмут, Авдіївка. Концертний тур організували спільно з Луганською обласною владою. Концерти давали як для бійців ЗСУ, так і для місцевих жителів.

Ініціатором поїздки була заслужена артистка України, яка родом із Черкащини, Руслана Лоцман. Саме вона домовилась із творчими людьми підтримати ідею та поїхати на Схід. З деякими митцями, які в результаті долучились до акції, Руслана познайомилась на фестивалі «Миколайчук фест», в рамках якого і відбулась поїздка на Схід. Всього творчий склад концертної групи нараховував 12 осіб. Серед них і батьки Руслани – Галина та Олександр Лоцман.

- Ми всі задоволені поїздкою. Хоч було важко, але приємно виступати. Бійці нам говорили: заїдьте ще до наших хлопців на блокпостах! Батьки з великим бажанням поїхали. Батько грав на баяні, розповідав гуморески, ділився враженнями Руслана.

Одним з учасників концертного туру міг стати унікальний колектив із Сигнаївки, що на Шполянщині. Його унікальність у тому, що складається він із демобілізованих солдатів, воїнів АТО, які повернулись додому. Керівником колективу є Галина Лоцман. Нещодавно хлопці здобули гран-прі на фестивалі «Миколайчук фест» на Буковині. Однак, було вирішено, що їхати на Схід воїнам-артистам буде важко морально, адже тільки нещодавно вони повернулись із війни.

- Ці хлопці – великі молодці. Вони не закриваються у собі, не вимикають телефон, а займаються творчістю. Інколи, воїни повертаються і піддаються депресії, розчаруванням. Ці ж АТОВці знаходять собі розраду у пісні. Якщо воїни співають – ми точно переможемо, - говорить пані Руслана.

Крім концертів на Сході України, митці проводили й просвітницьку роботу – показували патріотичні фільми. Такі фільми знімає чоловік Руслани Дмитро Глухень-

кий разом з побратимами. Здебільшого, фільми про сучасну війну.

Крім того, на Схід черкащани поїхали не тільки із творчими виступами та фільмами. Відвезли бійцям подарунок із Черкащини – безпілотник. Про місцевих жителів також не забули. Як розповідає Олег Островський, найбільше радості їм принесли подарунки у вигляді дисків з українськими піснями, українських патріотичних книг та газет.

- Дуже багато людей там просять диски з українськими піснями, - говорить пан Олег. - Не вистачає там української літератури, патріотичних книг, газет. Люди кажуть, везіть нам. Маленькі холоднороські чорні прапорці «Воля або Смерть» просто миттєво розходяться.

За словами Островського, не багата Луганщина і патріотичними творчими колективами.

- Ми співпрацюємо із Луганською ОДА у сфері культури, зустрічались із очільником управління культури Луганської ОДА. Вона говорить, що у них вакуум у плані української козацько-патріотичної культури. Їм не вистачає професійних творчих колективів, а також аматорських духовних колективів і вони дуже просять нас долучатися з такими акціями.

Крім неоднозначної реакції місцевих

Ми хочемо, щоб люди знали героїв, завдяки яким місто залишилось українським. Місцеві жителі дякували, вони чітко розуміють, що «Айдар» захистив і підтримав місцеве населення: харчами, медикаментами, допомогою дитячим садкам. Але ми тиждень бились, нам місцева влада не дозволяла встановити меморіальний знак. Говорили: це позавідомчий об'єкт, вам, цивільним, узагалі туди вхід заборонений, відфутболювали нас, як могли.

Вирішити проблему, за словами Островського, допоміг народний депутат із Черкащини Олег Петренко. Саме він звернувся до Міністерства внутрішніх справ, і заступник міністра дав розпорядження дозволити встановити дошку на території школи міліції.

Крім того, стверджує Островський, місцеві депутати пообіцяли розглянути на сесії питання щодо можливого перейменування однієї із вулиць Щастя іменем Євгена Войцехівського.

Островський також зазначив, що у деяких містах на Луганщині, які є підконтрольними Україні, продовжують керувати люди з проросійською позицією.

- Дуже легко бути патріотом тут, у Черкасах або в Західній Україні, а там, на Сході, бути патріотом – важко. Там дуже багато прихованих сепаратистів сидить. Інформаційну війну ми програємо. Наше завдання вирівняти цей інформаційний фронт і тут, і там. Радіо українського там нема, зате «сепарського» - штук 5... Телебачення українського теж нема. Тільки газети і мистецькі акції. Ми домовились із місцевою владою, що будемо обмінюватись творчими колективами. У нас 21 серпня планується обласне мистецьке етно-фольклорне свято і вони пообіцяли, що з Луганщини приїде творчий колектив та виступить у якості гостей. А в них схоже свято буде у жовтні, і наші колективи також поїдуть до них у гості. Такий собі культурний обмін. До того ж домовились, що їхній театр приїде до нас та покаже 2-3 вистави, а наш театр поїде до них, - каже Островський.

Саме Луганський театр викликав у очільника управління культури Черкаської ОДА подив та захоплення. Найбільше пана Олега вразило те, що за 9 місяців відроджений луганський театр зміг показати 11 українських прем'єр.

- Я побачив цих людей: видно, що вони патріоти. З нічого за короткий час вони

створили нову свідому українську культуру на Луганщині. Виїхавши з окупованого міста, вони не мали нічого: ні приміщення, ні колективу, ні документації... Вони все створили з чистого аркуша!

Директор відродженого Луганського українського музично-драматичного театру Сергій Дорофєєв розповів, як ставиться до можливого «обміну творчістю» з черкаськими акторами.

- Звичайно, це дуже корисно і для нас, і для черкащан. Для нас важливо, аби люди бачили, що ми любимо українську культуру, любимо Україну. Ми видали 11 прем'єр за 9 місяців, при чому всі вистави – українських класиків. Ми вже побували в кількох містах з гастрольями. З радістю приїдемо і до Черкас. Також багато артистів їдуть і до нас, - розповідає Дорофєєв.

Керівник луганського театру наголошує: відродити українську культуру у Северодонецьку, а також знайти можливість співпраці з іншими містами, в тому числі і з Черкасами, вдалось завдяки співпраці з місцевим управлінням культури, національності та релігії.

Очільник управління Аліна Адамчук говорить, що обмін гастрольями буде корисний не тільки глядачам у Северодонецьку, а також і черкаським глядачам.

- Те, що наш Луганський театр діє і зараз його склад налічує до 100 людей, із яких 45 – артисти, - це демонстрація незламності та нескореності. Черкащанам, думаю, буде корисно побачити цих людей, побачити їх приклад мужності. Я, навіть сама не знаю, як нам вдалось відродити театр... Пишаюся цими акторами.

Олег Островський зазначив, що середній вік луганських акторів – 30 років. Тобто, здебільшого, це молоді люди. А умови, за словами очільника управління культури Черкаської ОДА, у луганських акторів гірші, ніж у черкаських.

Новий театральний сезон почнеться з вересня. Перший обмін виставами театрів Черкащини і Луганщини планують провести вже цієї осені.

Артур ПРИХО

Заслужена артистка України Руслана Лоцман

Біля меморіальних дошок на честь сміянина Євгена Войцехівського ("Чеха") та всіх загиблих бійців "Айдара"

жителів на появу черкаських артистів, мали місце і перешкоди з боку місцевої влади. Як розповів очільник управління культури Черкащини, із проблемами зіткнулися, коли запланували встановити меморіальну дошку загиблому командирі із Черкащини Євгену Войцехівському (позивний «Чех») у місцевій школі міліції.

- У Щасті 7 липня ми разом з козаками на приміщенні колишньої школи міліції встановили пам'ятну табличку на честь Жени Войцехівського. За його планом було звільнене місто Щастя. Символічно, знак хотіли поставити саме на цій території.

"Козацький край" – це найбільш актуальні публікації. Наші журналісти працюють з архівами, істориками і краєзнавцями та виїжджають безпосередньо на передову у зону АТО – з Вами і для Вас ми пишемо про історію і сьогодення боротьби за Волю України.. Сайт нашої газети в Інтернеті оновлюється ЩОДЕННО!

www.cossackland.org.ua

КАРПАТСЬКОЮ СІЧЧЮ КОМАНДУВАВ ТАЛЬНІВЧАНИН

Захисники незалежної Карпатської України рівнялися на свого головного командувача – тальнівчанина Сергія Єфремова

15 березня 1939 року було проголошено незалежність Карпатської України. Підтримувані гітлерівською Німеччиною, регулярні війська угорського диктатора Хорті дуже швидко роздушили її незалежність. Десятки тисяч чужих солдатів заповнили край, який прагнув до волі, але ворог зазнав тяжких втрат, особливо

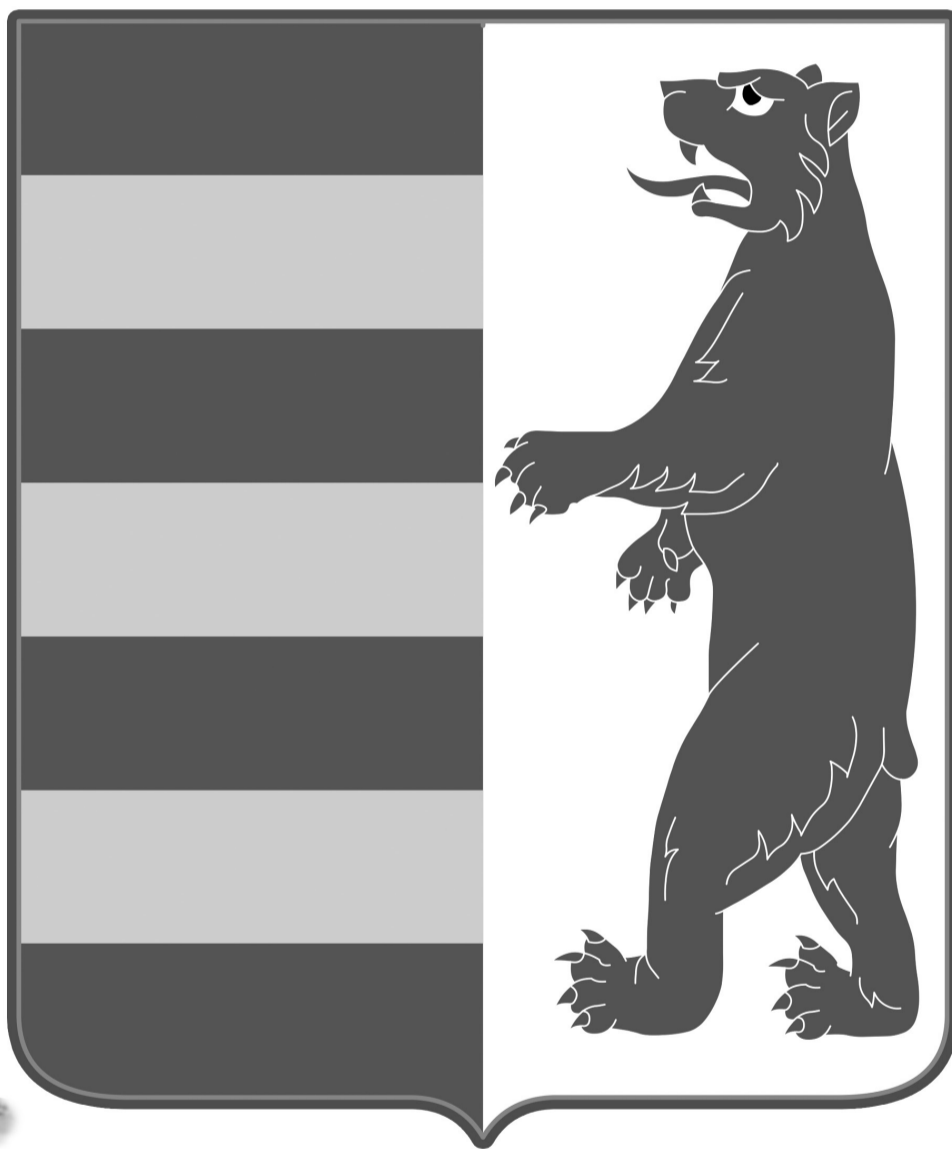
підріс, потяг до військової слави переважив батькові гени науковця і хлопець закінчив спочатку юнкерське піхотне училище, а потім Військову академію в Києві. Батьковий вплив проявився в іншому – під час навчання юнкер Єфремов стає активним членом українського гуртка "Просвіта". На фронтах Першої світової війни офіцер

ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ВІЙСЬКА НЕЗАЛЕЖНОСТІ

У січні 1939-го Українське національне об'єднання (УНО) виступило за суверенітет краю. Вже наступного місяця пройшли

війська союзників Гітлера – хортистської Угорщини. Сергій Єфремов по радіо звернувся із закликом до населення вступати до Карпатської Січі. Добровольців було багато, та мало було зброї. Навіть у знешкоджених січовиками терористичних угорських і польських груп відбиралося більше зброї – чеського, німецького та бельгійського виробництва. Зрештою, Січ обзавелася навіть кулеметами і власним танковим підрозділом. Правда, танків було... один-єдиний, та й той розміром із сучасний автомобіль "Нива" і з легенькою гарматкою.

Бої проти угорців були блискавичними – військо ворога переважало чисельно в десятки разів і було добре озброєним. Зовсім скоро угорська бронетехніка ляскотіла вулицями більшості міст. Найбільших втрат (до 200 солдатів) угорці зазнали на підходах до Хуста. Січовики Єфремова, стримуючи ворожий натиск на столицю, організували знищення архівів, завдяки чому врятували сотні українців-націоналістів на окупованій території. Під носом у угорців вдалося евакуювати до Румунії уряд. Єфремов покинув державу, яка гинула, з останньою

на підході до столиці Карпатської України – Хуста. А в Карпатах ще декілька місяців успішно воювали розрізнені підрозділи Карпатської Січі – армії незалежної держави, головнокомандувачем якої був син черкаської землі...

КАДРОВИЙ ОФІЦЕР ІМПЕРІЇ

Ще малим хлопцем у рідному Зеленькові на Тальнівщині Сергій Єфремов із задоволенням слухав оповідки про гайдамаків – повстанців, які з косами й вилами громили регулярні війська чужинців. Запам'ятав оповідь про те, як 1770 року поляки карали в Кодні двох односельчан із Зеленькова: Іванові Дзвонареві відтяли голову, а Василя Дрижакового сікли різками на майдані біля шибениці... Захоплюючись звитягою гайдамаків, Сергій ріс далеко не шибайголовою. Навчався добре – було на кого рівнятися, бо його батько Федір, хоча теж народився в маленькому селі Пальчик (нині Катеринопільського району Черкащини), але став кандидатом природничих наук і викладачем Київського університету Святого Володимира. Та все ж, коли Сергій

імператорської армії відважно б'ється проти німців, але думки про волю України не залишає, агітуючи своїх солдатів за визвольний рух і повалення царя. З фронту повернувся з кількома пораненнями та "іконостасом" з орденів і медалей і вже восени 1917 року очолив полк гайдамаків (здійснилася мрія дитинства!), який обороняв Катеринослав від більшовицького наступу. До речі, в цей самий час рідний дядько нашого героя, повний його тезка Сергій Єфремов став членом Української Центральної Ради. У вересні-жовтні наступного року Єфремов зі своїм гайдамацьким полком воює вже проти нового ворога, що прийшов з Росії – білогвардійської армії Денікіна...

Після поразки національно-визвольної боротьби Сергій Єфремов залишає Україну і разом із сотнями інших солдатів і офіцерів загинув у УНР вливається до регулярного війська Чехословаччини. Офіцера-українця відкомандировують до Закарпаття, яке називалося тоді Підкарпатською Руссю і було частиною Чехословаччини. Назву Карпатська Україна вживати заборонялося, бо це підкреслювало належність цієї землі до України, що була по інший бік Карпат...

вибори до сейму – з 92,5% дорослого населення, які взяли участь у виборах, проти ідей УНО проголосувало... всього 0,1 відсотка виборців. Понад 85% підтримали державний суверенітет. 15 березня того ж року сейм проголосив незалежність Карпатської України. Край визнавався президентською республікою (президент – Августин Волошин). Державна мова – українська. Державний прапор – синьо-жовтий. Державний герб – щит, розділений на два поля: на одному – червоний ведмідь, а на іншому, у синьо-жовту смужку – тризуб з хрестом. Державний гімн – "Ще не вмерла Україна..."

Активним учасником державотворення став і Сергій Єфремов. Карпатська Січ, армія Карпатської України, почала творитися фактично ще до моменту проголошення державної незалежності. Перших втрат січовики зазнали ще 13 березня 1939 року, у боях проти чеських підрозділів, яких роззброювали і витіснили за межі української території. 15 березня сейм оголосив Карпатську Січ регулярною армією, а її головнокомандувачем було призначено Сергія Єфремова. Того ж дня на територію Карпатської України вторглись

групою евакуйованих. Найдовше воювали підрозділи січовиків у горах – там вони протрималися до кінця травня...

ЕМІГРАЦІЯ

У Румунії жив недовго – через Югославію Єфремов прибув до Словаччини, яка стала незалежною, порвавши союз із Чехією. Певний час служив у господарчій службі словацького війська. Після війни був інтернований до американського табору "переміщених осіб" в австрійському Ляндеку. Звідти емігрував до США. До останнього подиху залишався вірним ідеї створення незалежної України. В еміграції тальнівчанину було присвоєно звання генерал-хорунжого УНР. Він очолював відділ Карпатського Союзу в Нью-Йорку та був співзасновником об'єднання колишніх вояків-українців Америки. Помер гайдамака ХХ століття у грудні 1966 року в місті Асторія штату Нью-Йорк, далеко від рідного тальнівського Зеленькова...

ЯК ПРЕДКИ ГОГОЛЯ І ДРУЖИНИ ПУШКІНА РАЗОМ НА ЧЕРКАЩИНІ

КОЗАКУВАЛИ...

Не черкащани колесо вигадали і не золотонісці єгипетські піраміди будували. Але фактично все, що пов'язане з українським гетьманством і елітою козацтва, зароджувалося тут, на нашій землі, навколо козацької столиці Чигирин.

Вихор тодішніх штормових подій гуляв Корсунем, Черкасами, Каневом, Золотоношею, Уманню і виплескував на сторінки історії дати перемог і поразок та вписував на них славні імена козацьких старшин. Серед них були далекі предки Миколи Гоголя і дружини Олександра Пушкіна Наталії Гончарової – гетьмани Остап Гоголь і Петро Дорошенко...

Син Чигирини, пасинок Москви і Стамбула...

Петро Дорошенко народився в Чигирині, був славетного козацького роду. Коли хлопцеві виповнився усього рік, його дід, гетьман Михайло Дорошенко загинув під час походу на Крим – потрапив у пастку татарських загонів хана Гірея. До Чигирини докотилася страшна звістка: відрубану Дорошенкову голову настромили на списа і вивісили на фортечному мурі кримської Кафи (сучасної Феодосії). Про діда Петро пам'ятатиме все життя, намагаючись рівнятися на нього. Змалку добре вчився грамоти, досконало знав латину і польську мову. Але не забував вчитися скакати верхи, стріляти з лука, метати списа й рубати шаблею... Йому не було ще й 30 років, коли вже очолив спочатку Прилуцький, а потім Черкаський і Чигиринський полки армії Богдана Хмельницького. Полковник Дорошенко відзначився у переможних боях проти польських військ, але займався і дипломатичною діяльністю та за дорученням гетьмана вів переговори з урядами Швеції і тієї ж Польщі.

Скептично поставився до союзу козацької держави з Московським царством. І коли Москва почала одні статті Переяславських домовленостей порушувати, а іншими користуватися на свій розсуд, підмінюючи їхнє трактування, Дорошенко поїхав із делегацією до Москви і намагався добитися скасування найпринизливіших з пунктів. Став активним учасником українсько-московської війни під проводом гетьмана Виговського, зокрема командував полком під час Конотопського розгрому московських військ.

1665 року, коли Дорошенко був полковником Черкаського полку, інші полковники Правобережжя обрали його тимчасовим гетьманом. Наступного року козацька рада у Чигирині затвердила вибір старши-

ни. Рішучість і самодостатність гетьмана підтвердили його перші кроки – створення 20-тисячної гвардії найманців, так званих "серденят" (у перекладі з турецької – "відчайдухи") і навіть спроба чеканки власних монет.

1667 року Москва підступно порушила умови Переяславського договору і за спиною у козаків підписала Андрусівське перемир'я з Польщею, поділивши з нею Україну на два шматки. У відповідь на це гетьман Дорошенко уклав військовий договір з турками й татарами і потужним походом на землі Галичини змусив Польщу визнати широку автономію Правобережної України, з кордоном по річці Горинь. Після цього війська Дорошенка вирушили

ска допомогла стати гетьманом Дем'янові Многогрішному. За цих умов Дорошенко пішов на союз із Туреччиною, договір про який було підписано у Корсуні. Дорошенко отримав від султана титул санджакбея, але у договір заклали такі пункти, як збереження Української православної церкви у складі Константинопольського патріархату, звільнення України від податків туркам, заборону на спорудження мечетей в Україні й заборону на будь-які домовленості між Туреччиною і Москвою та Польщею без згоди на це України. Турків у першу чергу цікавив військовий союз із чудово вишкolenими козацькими полками. А ще, як і годиться тим, хто не кумекає в українській мові, турки вимагали запровадити "другу державну" – дублювати всі документи турецькою мовою.

У вересні 1670 року згідно з домовленостями з турками Дорошенкові довелося воювати проти польської армії й загонів уманського полковника Михайла Ханенка. Керувати операцією Дорошенко призначив наказного гетьмана війська Остапа Гоголя, давнього побратима по визвольній війні Хмельницького...

З польського ротмістра в Умані – до гетьмана України

Напередодні Хмельниччини Остап Гоголь був ротмістром "панцерних козаків" (важка кавалерія) польського гарнізону Умані, яким командував Стефан Калиновський. Та як тільки піднялося антипольське повстання, Остап приєднався до нього разом з підлеглими йому козаками. Гоголь став одним із найкращих старшин гетьманської України, вважається одним із творців національних адміністративно-військових інституцій Правобережної України. Весною 1649 року став головним організатором повстання на Подністров'ї та Поділлі й добився звільнення цих територій від поляків. Частина істориків вважає, що після загибелі полковника Глуха Остап Гоголь очолив замість нього на певний час Уманський полк.

Так само, як і Дорошенко, Гоголь не довіряв домовленостям з Москвою і 1657 року був одним із учасників зініційованих гетьманом Виговським переговорів зі Швецією. Прошли вони теж на сучасній Черкащині – у Корсуні, й завершилися підписанням домовленостей, згідно з якими шведи визнавали "Військо Запорозьке за народ вільний і нікому не підлеглий".

Наступного року полк Гоголя бився під Києвом проти військ російського воєводи Шереметьєва, а пізніше взяв участь у розгромі московитів під Конотопом.

Дружба двох козацьких воєначальників обірвалася тоді, коли Гоголь саме був у бойовому поході на кримську Керч, а Дорошенко на березі Росави під Корсунем підписував договір із турками. Вважав, що за таких обставин краще вже союз із поляками. Від короля Яна III Собеського Остап Гоголь отримав у дар село Вільховець і титул гетьмана Правобережної України...

Пам'ять після смерті

Петро Дорошенко, розчарований політикою союзної Туреччини, яка грабувала і плундрувала українські землі, восени 1675 року склав гетьманські клейноди на козацькій раді в Чигирині. На вимогу царя вимушений був переїхати до Москви, де бунтівному гетьманові дарували титул в'ятського воєводи, а потім – і підмосковне селище Ярополчє. Вже в похилому віці він втретє одружився – з Агафією Єропкиною з роду столбових дворян. Вона народила йому двох синів і доньку. Саме від цього шлюбу пішло продовження роду, представницею якого згодом стала знаменита Наталія Гончарова, дружина поета Олександра Пушкіна. Згадку про українських козаків і гетьмана Дорошенка досі беруть вірші Пушкіна. До речі, саме Пушкін клопотався, щоб на могилі гетьмана, який був предком його дружини, відновили зруйновану часом каплицю. Це побажання поета було виконане вже після того, як він загинув на дуелі...

А Остап Гоголь помер у своїй резиденції в Україні і похований у Києво-Межигірському монастирі. У повісті "Тарас Бульба" письменник Микола Гоголь пізніше використовує багато сюжетів з його життя. Так само, як у книжкового Бульби, у Остапа Гоголя було двоє синів (Прокіп і чи то Мартин, чи то Остап), обидва полковники Війська Запорозького. Обидва в юності були бурсаками і вчилися латини та інших наук. Один з братів (так само, як і в книзі – старший), загинув у бою з поляками, а інший перейшов на польський бік...

У обох гетьманів-побратимів родові герби були синьо-жовтими: у Дорошенка – з православним хрестом, мусульманським півмісяцем і шаблею, а у Гоголя – з таким самим хрестом і козацькою підковою на удачу. Дорошенко став знаменитим гетьманом, але жорстоко помилився, привівши на рідну землю турецьких яничарів, а Гоголь – одним із найкращих полководців Війська Польського і разом з тим – одним із найсерйозніших його ворогів. Обоє гетьманів єднали перемоги у боях проти військ зрадливих правителів Московської держави...

Олександр БРАВАДА

Малюнок Сергія ОБЧАРЕНКА

Малюнок Олега ШУПЛЯКА

ПАМ'ЯТЬ СВЯТОГО ПРОРОКА ІЛЛІ (2 серпня)

Святитель Епіфаній Кіпрський розповідає нам про народження пророка Іллі таке передання: «Коли народився Ілля, батько його Совах бачив у видінні, що благообразні мужі вітали його, пеленали вогнем і годували полум'ям вогненним». Дана дитині ім'я Ілля (кріпость Господня) визначило все його життя. З малих літ він посвятив себе єдиному Богу, оселився в пустелі і проводив життя в строгому пості і молитві. Призваний до пророчого служіння за ізраїльського царя Ахава, пророк став ревним сповідником істинної віри і благочестя.

В той час ізраїльський народ відійшов від віри своїх отців, залишив Єдиного Бога і поклонявся язичницьким ідолам. Особливо дбала за ідолопоклонство дружина царя Ахава, язичниця Іезавель. Поклоніння ідолу Ваалу привело ізраїльтян до повного морального розложення. Бачачи гибель свого народу, пророк Ілля почав викривати царя Ахава в нечесті, умовляючи його покаятися і навернутися до Істинного Бога. Цар не послухав його. Тоді пророк Ілля прорік йому, що, в покарання три роки не буде ні дощу, ні роси на землі і засуха припиниться тільки після його молитви. «Живий Господь Бог Ізраїлів, перед Яким я стою! В ці роки не буде ні роси, ні дощу, хіба тільки за моїм словом.» (3 Цар. 17, 1). І дійсно, після молитви пророка небо закрилося, наступила засуха і голод по всій землі. Народ страждав від нестерпної спеки і голоду. Господь по своїй милості, бачачи страждання людей, готовий був помилувати всіх і послати дощ на землю, та не хотів знехтувати словом пророка Іллі, який горів бажанням повернути серця ізраїльтян до покаяння і повернути їх до Істинного Богшанування. Зберігаючи пророка Іллію від рук Іезавелі, Господь в час лиха направив його до потаємного місця біля потоку Хораф. «І пішов він і зробив за словом Господнім; пішов і залишився біля потоку Хорафа, що навпроти Йордану» (3 Цар. 17, 5). Хижим воронам Господь звелів приносити їжу пророкові, спонукаючи його тим самим до жалю за своїм народом.

Після того, як пройшло три роки посухи, Милосердний Господь послав пророка до царя Ахава, щоб закінчилось лихо. Ілля повелів зібрати на горі Кармил весь Ізраїль і пророків Ваала. Коли народ зібрався, Господній пророк запропонував збудувати два жертвовники: один – для служителів Ваала, другий – для пророка Іллі, принести жертву Істинному Богу.

До вечора Святий пророк Ілля збудував свій жертвовник з дванадцяти каменів, за числом колін Ізраїлевих, поклав жертву на дрова, звелів викопати навкруг жертвовника рів і наказав поливати жертву і дрова водою. Коли рів наповнився водою, пророк звернувся до Бога з молитвою і проханням, щоб Господь послав з неба вогонь для навернення заблудших і жорстокосердих ізраїльських людей і наверну їх серця до Себе. Через молитву пророка з неба зійшов вогонь і попалив жертву, дрова, воду і навіть каміння. Народ впав на землю, визнаючи: «Господь є Бог, Господь є Бог!». По молитві пророка Іллі небо відкрилось і була злива, вона наповнила висохлу землю.

Цар Ахав визнав своє заблудження і скорбив через гріхи, але дружина його Іезавель погрозувала убити пророка Божого. Ілля втік у царство Юдейське. Він мав велику скорботу через те, що не міг викоринити ідолопоклонство і просив у Бога собі смерті. Йому явився Ангел Господній, нагодував і повелів іти в далеку дорогу. Сорок днів і ночей ішов Ілля і дійшовши до гори Хорив, поселився в печері. На цьому місці після бурі, землетрусу і полум'я Господь явився в тихому вітрі і відкрив Іллі, що Він зберіг сім тисяч вірних рабів, що не поклонялися Ваалу. Господь Іллі звелів помазати на пророче служіння Елісея. За свою ревність перед Богом пророк Ілля був взятий на Небо живим у вогненній колісниці.

Київське Православ'я свято шанує пророка Іллію. Перший храм побудований в Києві за князя Ігоря, був на честь святого пророка Іллі. Після хрещення Свята княгиня Ольга побудувала Іллінський храм у себе на батьківщині в селі Вибути. Не можна не згадати і про Свято-Іллінський храм в селі Суботів на Чигиринщині, збудований гетьманом України Богданом Хмельницьким.

Вітаю усіх зі святом святого пророка Іллі! А також бажаю усім кріпості Господньої!

З повагою підготував протоієрей Василь Циріль – настоятель Храму Святих Апостолів Петра і Павла. м. Чигирин та настоятель Храму Святого Праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського) Холодний Яр, х. Буда.

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ 1 – 7 серпня

1 серпня 1492 р. - перша письмова згадка про запорозьких козаків. У низов'ях Дніпра козаки взяли на абордаж турецьку галеру, з якої визволили невольників. Хан Менглі Герай вимушений був жалітися великому князю Литовському Олександрю I на дії «черкас» з козацької ескадри.
1 серпня 1913 р. померла Леся УКРАЇНКА.
1 серпня 1914 р. у Львові постала Головна українська рада.

2 серпня 1914 р. у Львові українські політичні партії об'єдналися в Головну українську раду.
2 серпня 1918 р. Гетьман України Павло СКОРОПАДСЬКИЙ затвердив закон про створення фонду Національної бібліотеки Української держави.
2 серпня 1919 р. загинув Дмитро ВІТОВСЬКИЙ, головнокомандувач УГА і Військовий міністр ЗУНР.
2 серпня 1941 р. загинув Петро ВАСКУЛ, сотник УГА, член Проводу ОУН.

3 серпня 1894 р. народився Мирон НИЖАНКІВСЬКИЙ, санітарний медик Гуцульської сотні УСС, лікар 1-ї бригади УСС УГА, курінний і полковий лікар дивізії "Галичина".
4 серпня 1687 р. Гетьманом України обрано Івана МАЗЕПУ.

4 серпня 1914 р. у Львові створено Союз визволення України.
4 серпня 1968 р. помер Олександр ЗАГРОДСЬКИЙ (на фото), командир 2-ї Волинської дивізії, генерал-полковник Армії УНР, уродженець Зеленькова Тальнівського району Черкащини.

5 серпня 1882 р. народився Петро БУДЗ, начальник оперативного штабу 2-ї Коломийської бригади Галицької армії, полковник Армії УНР, співредактор щомісячника "Український Скиталець".
5 серпня 1886 р. у США вийшла друком перша газета українською мовою - «Америка».
5 серпня 1899 р. народився письменник Борис АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ.
5 серпня 1940 р. помер історик Дмитро ЯВОРНИЦЬКИЙ.

6 серпня 1649 р. козаки Хмельницького отримали перемогу у Зборівській битві.
6 серпня 1657 р. (за н. ст.) помер Гетьман України Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.
6 серпня 1904 р. народився Макар РУСАНІВСЬКИЙ, вчений, літературознавець, філолог-шевченкознавець, педагог.
6 серпня 1914 р. створено легіон Українських січових стрільців (УСС).

7 серпня 1680 р. помер Іван СІРКО, кошовий отаман Запорозької Січі.
7 серпня 1819 р. народився Пантелеймон КУЛІШ, письменник, громадський діяч, фольклорист, етнограф, перекладач, редактор і видавець.
7 серпня 1880 р. народився Володимир ВИННИЧЕНКО, письменник, політичний діяч, автор майже усіх декларацій і законодавчих актів УНР, перший голова Генерального секретаріату УНР.